

DRUŠTVENO ŽIVLJENJE, KONGRESI IN SIMPOZIJI

III., IV. IN V. JUGOSLOVANSKO SREČANJE MLADIH ZGODOVINARJEV

V Jugoslaviji je danes deset kateder za zgodovino univerzitetnega ranga (Ljubljana, Beograd, Zagreb, Skopje, Novi Sad, Nikšić, Osijek, Zadar, Priština in Sarajevo). Na njih študira zgodovino okrog 1000 rednih in blizu 200 izrednih študentov. Pri predavanjih pa je angažiranih okrog 120 profesorjev docentov, asistentov in drugih sodelavcev. Prav zaradi tega se je pokazala možnost, še bolj pa potreba po večjem povezovanju študentov zgodovine Jugoslavije in njihovih profesorjev in po izmenjavi izkušenj, ki se nanašajo na zgodovinsko znanost, učni proces, vprašanje zgodovine v moderni družbi, študentsko dela itd. Inicijativa za sklic interkatedrske konference je prišla s strani zagrebških zgodovinarjev, ki so izdelali tudi samoupravni sporazum o konstituiranju konference kot stalne oblike dela. Interkatedrska konferenca zgodovinarjev Jugoslavije je vsako leto, zmeraj v drugem kraju. Z delom je začela leta 1978 v Novem Sadu (poročilo glej v ZČ 35/1981, str. 159), doslej pa jih je bilo pet (Novi Sad, Zagreb, Zadar, Skopje in Beograd). Konferenca praviloma traja dva dni. Prvi dan berejo študentje svoje referate na temo, ki je bila določena na predhodni konferenci. Referati so po svoji vsebini, obliki in obsegu kaj različni. Medtem ko eni temeljijo samo na literaturi in imajo bolj značaj kompilacije (npr. Udeležba Dubrovnika v gospodarskem razvoju srednjeveške bosanske države, Illindenska vstaja in jugoslovanski narodi, Profašistične mladinske organizacije v Jugoslaviji itd.), se drugi približujejo pravemu znanstvenemu delu, temeljijo tudi na virih ter dajejo konkretne rezultate (npr. Nacionalna ideologija »Slovenskog juga«, Odmevi kulturnega življenja v Srbiji v slovenskih revijah pred prvo svetovno vojno itd.). Prebrani referati se praviloma tiskajo v posebnem zborniku. Drugega dne, ko naj bi študentje razpravljali o svojih problemih, je konferenca predavateljev, na kateri se razpravlja o raznih problemih zgodovinske znanosti in stroke. Poudariti je treba, da je ta oblika sodelovanja danes edino redno letno srečanje zgodovinarjev Jugoslavije in edino redno letno srečanje študentov in profesorjev skoraj vseh jugoslovanskih univerzitetnih centrov.

III. srečanje mladih zgodovinarjev je bilo 12. in 13. novembra 1980 v Zadru v organizaciji Odsjeka za povijest filozofske fakultete v Zadru. 12 študentov je predstavilo svoje referate na temo Dubrovnik in jugoslovanske dežele v 15. in 16. stoletju. Srečanja se niso udeležili le študentje iz Črne Gore. Kot zastopniki oddelka za zgodovino v Ljubljani so se srečanja udeležili profesorji Ferdo Gestrin, Vasilij Melik in Ignacij Voje, od študentov pa Lojz Tršan, Peter Štih, Peter Štih in Helena Poberžnik. Slednja je imela tudi referat Trgovski stiki med Dubrovnikom in slovenskimi deželami od 12. do 19. stoletja (pod mentorstvom prof. Ignacija Vojeta). V diskusiji so bili referati ocenjeni kot dokaj dobri, v zvezi z delom z viri pa se je postavljal zlasti problem znanja latinščine. Drugega dne je bil strokovni ogled kulturno-zgodovinskih spomenikov Zadra in ekskurzija na Pag.

IV. interkatedrska konferenca zgodovinarjev Jugoslavije je bila sredi novembra 1981 v Skopju. Tema (Mladinsko gibanje v Jugoslaviji leta 1941) je bila posvečena 40-letnici NOB in socialistične revolucije narodov in narodnosti Jugoslavije. Na srečanju, ki so se ga udeležili študentje 6 fakultet (Novi Sad, Ljubljana, Beograd, Zadar, Skopje, Priština), smo se Ljubljančani predstavili z dvema referatoma. Gozdana Miglič je obdelala mladinsko osvobodilno fronto slovenskega naroda leta 1941, Branko Božnik pa skojevsko organizacijo v Sloveniji leta 1941. Poleg obeh referentov so se srečanja udeležili kot predstavniki oddelka za zgodovino filozofske fakultete v Ljubljani še prof. Mirko Stiplovič, doc. Peter Vodopivec in študent Peter Štih. Prizadevni organizatorji so organizirali tudi ogled Skopja ter strokovno ekskurzijo v Tetovo, ki je bila še zlasti zelo zanimiva za nekatere redkejšje obiskovalce Makedonije.

Dosedaj zadnje, po vrsti peto srečanje mladih zgodovinarjev je bilo 28. in 29. oktobra 1982 v Beogradu, ki so se ga udeležili predstavniki iz Skopja, Zadra, Novega Sada, Beograda, Zagreba in Ljubljane. Študentje so pisali referate na temo Enotnost na tleh Jugoslavije od začetka XIX. stoletja do leta 1918. Referati so bili po pristopu in obsegu kaj različni. Nekateri so se omejevali zgolj na literaturo, drugi, zlasti oba ljubljanska in beogradska, pa so temeljili na časopisnih virih. Na srečanju, ki so se ga iz Ljubljane udeležili doc. Peter Vodopivec in študentja Tanja Šibli, Marko Štuhec ter Peter Štih, smo se predstavili z referatoma, ki sta ju imela M. Štuhec (Pisanje liberalnega časopisa Slovenski narod o Srbiji ob proglasitvi polnoletnosti kneza Milana) in T. Šibli (Odmevi kulturnega življenja v Srbiji v slovenskih revijah pred prvo svetovno vojno). Naletela sta na prav prisrčen sprejem. Drugi dan dopoldne je bilo

predavanje in diskusija na temi Zgodovinska znanost na univerzi ter Nacionalno in Jugoslovansko od začetka 19. stoletja do leta 1918 v srednješolskih učbenikih zgodovine. Popoldne pa je sledil odhod v Novi Sad, kjer smo obiskali tamkajšnjo filozofsko fakulteto ter si ogledali znamenitosti Novega Sada. Na srečanju je bilo tudi dogovorjeno, da bo 6. srečanje leta 1983 v Sarajevu, določena pa je bila tudi tema: Federalizem pri jugoslovanskih narodih.

Peter Štih

ZGODOVINSKO DRUŠTVO LJUBLJANA 1982—1983

(Poročilo z občnega zbora 14. aprila 1983)

Osnutek petletnega delovnega programa Zgodovinskega društva Ljubljana, ki je bil oblikovan že novembra 1980, je za leta 1981 do 1985 predvidel štiri osnovne naloge: strokovno-izobraževalno dejavnost s predavanji, predstavitvami nekaterih arhivskih in muzejskih ustanov ter bibliotek in strokovnimi ekskurzijami; dalje sodelovanje pri raziskavah in pripravi monografije o zgodovini Ljubljane, ki vključuje posamezna predavanja na témo ljubljanske preteklosti in pripravo simpozija o zgodovini Ljubljane; drugi dve srednjeročni nalogi pa zadevata sodelovanje pri zasnovi muzejske zbirke in predstavitve zgodovine Ljubljane ter sodelovanje z ustreznimi družbeno-političnimi organizacijami, odbori, komisijami in strokovnimi društvi pri proslavah, obletnicah, publikacijah ipd. na območju dejavnosti Zgodovinskega društva Ljubljane.

S tako zastavljenim programom naj bi društvo na ljubljanskem področju opravljalo tri glavne naloge, ki jim je namenjeno delovanje lokalnih zgodovinskih društev. Te so obravnava krajevne zgodovine, gojenje in preučevanje problemov zgodovinskih tradicij NOB ter strokovno-izobraževalna pomoč pedagogom pri vprašanih pouka zgodovine v šolah. K tako zasnovanemu konceptu je občni zbor Zgodovinskega društva Ljubljana 11. marca 1982 dodal zahtevo po novi razsežnosti: ljubljansko zgodovinsko društvo naj bi kot osrednje slovensko lokalno društvo zgodovinarjev z največjim številom članov opravljalo tudi naloge širšega, splošno-slovenskega značaja.

V opisanem okviru je imelo Zgodovinsko društvo Ljubljana v letanskem in letošnjem letu vrsto članskih sestankov s predavanji z raznovrstno tematiko. Po zaključku občnega zbora 11. marca 1982 je prof. dr. Ferdo Gestrin prisotnim predstavil delo profesorja dr. Milka Kosa ob deseti obletnici njegove smrti. Dober mesec kasneje 15. aprila, je dr. Pavel Stranj, tajnik Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu predaval članom o palestinskem vprašanju od 1880 do 1980. Na sestanku 6. maja je član berlinske in saške akademije znanosti dr. Walter Markov predstavil poslušalcem zgodovinsko znanost v Nemški demokratični republiki. Božo Otoperc, strokovni svetnik ZRC SAZU je 11. novembra na članskem sestanku govoril o problematiki virov za zgodovino srednjeveške Ljubljane. Novejše težnje v historiografiji Združenih držav Amerike je na predavanju 9. decembra obravnaval docent dr. Peter Vodopivec. S tovrstnimi članskimi sestanki smo nadaljevali tudi v letošnjem letu: 10. marca je direktor Ameriškega centra Bruce Mac Gowen na društvenem sestanku predaval o vidikih marksistične teorije kolonializma s posebnim ozirom na osmansko gospodarstvo, teden kasneje, 17. marca pa je Milan Pahor, vodja odseka za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu, predstavil poslušalcem obdobje NOB na Tržaškem.

Na članskih sestankih smo si v preteklem letu pod strokovnim vodstvom ogledali nekatere kulturne ustanove: 22. aprila 1982 je tov. Marjan Drnovšek zgodovinarjem razkazal Zgodovinski arhiv Ljubljana, 20. maja je dr. Branko Reisp seznanil člane društva s knjižnico Narodnega muzeja, 27. maja pa je zgodovinarje popeljala skozi fonde Arhiva SR Slovenije tov. Ema Umek. Živahen je bil tudi obisk semeniške knjižnice, ki smo si jo ogledali 21. oktobra pod vodstvom profesorja Teološke fakultete dr. Marjana Smolika.

Število obiskovalcev na omenjenih članskih sestankih je nekoliko nihalo, običajno je znašalo več deset poslušalcev. Žal moramo ugotoviti, da s tem programom nismo uspeli vzbuditi zadovoljivega zanimanja za naše izobraževalne sestanke med učitelji in profesorji zgodovine.

Odbor društva, ki so ga po 11. marcu 1982 sestavljali Darja Mihelič (predsednik), Janez Kos (podpredsednik), Metka Gombač (tajnik), Vasko Simoniti (blagajnik), Tatjana Bradeško, Marjan Drnovšek, Primož Hainz, dr. Branko Reisp, Saša Serše in Ema Umek, je imel v preteklem letu tri sestanke in sicer 26. marca in 13. oktobra 1982 ter 30. marca 1983. Na vseh je obravnaval program dela društva in njegovo izvajanje, na prvem je bil razen tega konstituiran odbor društva za tekoče mandatno obdobje, na zadnjem pa smo pripravili potek občnega zbora. Ob sestankih odbora društva naj omenimo še sodelovanje odbornikov društva pri številnih sestankih in pogovorih, katerih cilj je bila priprava simpozija oziroma monografije o zgodovini Ljubljane.

V preteklem letu je bilo v delovodnik vpisanih 75 dopisov, od teh 33 odposlanih. Obvestila smo pošiljali prek 400 posameznikom, društvom oziroma ustanovam. Dru-